

Abonamentul:
 Pentru monarhie:
 Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
 6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.
 Pentru străinătate:
 Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
 an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
 4 fr. 50 cm.
 Foia apare în fiecare
 Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:
 Un șir garmond:
 odată 14 fil., a doua
 oară 12 fil., a treia
 oară 10 fil.
 Tot ce privește foaia
 să se adreseze la: Re-
 dațiunea și admini-
 stratiunea „Unirei”
 în
 Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVIII.

Blaj, 6 Iunie 1908.

Numărul 22.

Ce e cu congrua?

Cu frică și cutremur ne punem întrebarea aceasta. Ce e cu congrua? Am intrat în anul Domnului 1908 cu cele mai bune nădejdi. Am făcut slujbe de laudă și mulțumită Atotputernicului Dumnezeu, că și-a arătat mila sa nemărginită și față de preoții bisericii noastre, că după atâtea veacuri de suferință, de umilire ne-a ridicat din sărăcia aceea desperată, în care zăceam noi și familiile noastre și ne-a învrednicit, ca în secolul al XX-lea se putem trăi și noi ca oamenii.

Cu aceste nădejdi am trecut pragul anului 1908. Am cetit prin foile noastre și cele magiare, promisiuni hotărâte, declarații categorice, făcute de toți factorii competenți, că nu mai încapă nici o îndoială, în anul acesta va căpăta preoțimea noastră întregirea congruală, începând cu 1 Ianuar 1908; că proiectul de lege, care ne asigură toate acestea este gata și ministrul Apponyi îl va prezenta dietei încă în cursul lunii Aprilie, cu ocaziunea dezbaterii bugetului cultelor, — și acum nu s'a ales nimic din toate acestea? Doară nu am rămas iarăși desiluzionați?

Așa ni-s'a spus, că s'au fixat sumele, ce le dă fondul catolic, episcopatul și statul la întregirea congruală și cu toate acestea nu vedem, că s'ar fi luat suma recerută pentru congrua preoțimei noastre în buget; și nu am aflat în cuvintele dlui ministru de culte un punct de razim cu privire la dotațiunea preoțimei noastre. Am aflat însă, că ministrul acum face calculările statistice, că ce sumă se recere pentru salarizarea preoțimei catolice și că el *cu greu va mai ajunge* congrua, dar se mângâie cu aceea, că sub el s'a pus bază pentru realizarea acestui postulat iust al preoțimei catolice.

Suntem dară la începutul începuturilor. Și dacă și noi am fost

pană acuma în tabăra celor optimiști, cari credeau orbș într'o rezolvare echitabilă a chestiei congruei, este, că am fost seduși de parlamentările acelea continue, ce se țineau lanț cu episcopatul catolic, și cu ministrul de culte. Astăzi am rămas cu mult mai rău. Căci în buna credință, că ministrul va prezenta un proiect de lege cu privire la congrua preoților nostri încă în cursul desbaterii bugetului cultelor, la asigurarea ministrului nu s'au trimis nici coala pentru ajutorul obicinuit, și astfel suntem pe cale de a nu primi în anul acesta nici ajutorul, ce preoțimea noastră l'a primit an de an până acuma.

Aceasta este starea lucrurilor cu privire la congrua. Că oare cari sunt acelea cauze, cari au contribuit la aceasta schimbare, noi nu le știm, dar nici le căutăm. Nu le căutăm, ca se nu fim seduși de aceia ce ne ispitește mereu se credem, că oare sincere au fost toate parlamentările cu privire la congrua, sau conferențele acelea au fost stăpânite de rezervațiile mentale, ce se ivesc mereu când e vorba, ca și clerul nostru se fie dotat, pe cum sunt celealalte cleruri din Ungaria. Ne-ar plăcea se ne înșelăm cu gândul, că congrua preoțimei noastre nu va fi condiționată de autonomia romano-catolicilor, care stă acum ca o sabie a lui Damocle asupra capului nostru de atâta ani. Ne-ar plăcea să ne înșelăm zic în presimțul acesta, dar teamă-ne e, că vor vrea și vor forța cu îndârjire pe factorii competenți, ca preoțimea noastră să primească congrua numai dupăce s'a rezolvat chestia autonomiei catolice și dupăce — gândesc ei — va fi și biserica noastră o parte întregitoare a bisericii catolice ungare, lipsită de independență și de autonomia pe care o are acuma față de aceasta biserică.

Sunt zilele acestea cele mai grele pentru biserica noastră. Nicăiri

și binevoitori nu avem, iar ministrul de culte, a cărui program politic și cultural îl cunoaștem până dincolo, este însuși unul dintre urzitorii corifei a autonomiei catolicilor, care și-ar împodobi cu mare podoabă programul său politic, dacă i-ar succede pe vre-o cale oare care, să pună sub un coperiș biserica noastră cu a romano-catolicilor din Ungaria.

Și, în aceste vremuri de o extremă gravitate, sarcina cea mai grea cade, bineînțeleles asupra Arhieriei nostri.

Umerii preoțimei noastre gârboviți sub atâtea sarcini, nu mai sunt în stare să supoarte povara. Preoțimea acatolică din Țară se bucură de multă vreme de toate favorurile legii, singur, preoțimii noastre i-s'a rezervat încercarea amară de a rămânea *cu zece ani* în urma celorlalți, și de a îndurâ astfel pierderi de milioane; iar în anul al zecelea, când însuș ministrul de culte spune, că proiectul de congrua e gata și că va fi votat înainte de închiderea sesiunii de vară a parlamentului, i-se pregătește cea mai amară lovitură, când în loc de a se împărtași de mult așteptata și bine-meritata congrua, se pomeneste, că sub pretextul acesteia pierde și ajutorul de stat, care i-se distribuia și până acum, în proporții inegale ce e drept, dar i-se distribuia totuș.

Arhieriei nostri și-au îndeplinit cu multa abnegațiune datorința în chestiunea aceasta și dacă lucrul rămâne, în momentul din urmă, neisprăvit, vina ca de — trebuie să spunem odată acest lucru — asupra guvernului și a clerului romano-catolic.

Acest cler care e situat în mod prințiar și dispune de fonduri enorme, nu are nici o nevoie de congrua, prin care nu numai că nu ar câștiga nimic, ci ar pierde de-a dreptul; acest cler, care s'a dovedit așa de rece în lucrurile, cari

ne privesc pe noi, nu va contribui la ajutorarea preoțimei noastre cu cele câteva sute de mii, decât sub condiția de a pune mâna pe agențele clerului nostru, introducându-l cu de-a sila sub acelaș acoperământ de autonomie comună, unde greco-catolicii ar dispărea cu totul față de numărul cutropitor al romano-catolicilor. Apariția e, că clerul romano-catolic lucră mână în mână cu guvernul pentru aceeași țintă.

Să se știe însă un lucru: *Nu au atâta aur, cu cât să poată cumpără independența noastră bisericească!*

Dacă nu s'a știut până acum acest lucru, ar fi foarte bine să se noteze.

Nu vă pierdeți însă nădejdea, fraților preoți!

Sperăm, că priceperea și dragostea Arhierilor nostri va duce la izbândă chestia aceasta tardivă, — încă în decursul acestui an!

Am ajuns, la frângerea pâinii...

Cine atâta? Zilnic ziarele noastre nu aduc decât știri de perchisiții, cercetări, procese și pedepse asupra puținilor scriitori dela foile noastre.

E eveniment faptul, când un proces pornit asupra unei foi românești se termină cu achitare. Și ar fi minune când s'ar auzi, că și o foaie maghiară a fost improcesuată de procuror, pe tema de agitare. Pentru că totdeauna indignările foilor maghiare sunt naturale și potrivite, pe când scrisorile ziaristilor nostri sunt meșteșugite și anume pornite să atâte o naționalitate contra alteia.

Nu vom continua mai departe a toarce frul acestor considerante, pentru că Dumnezeu știe, da de cumva ne vom trezi iarăș pe banca acuzaților. Vom trece la exemple concrete;

În fișica „Alsofehér“ dela Aiud, a cărui director e nobilul conte Teleki Arvéd, iar dirigitor zurbagiul profesor Fogarasi Albert, cetim în Nr. dela 28 Maiu n. următoarea notiță: „scrierea volantă a lui „Veritas“, intitulată: Informațiuni despre instituțiunile și mișcările bisericești, școlare și de economie națională a românilor din Ungaria, scrie că la biblioteca profesorească a acestei școale medii fruntașe a românilor, nu e abonată nici o singură foaie ori revistă periodică maghiară. Din contră, dnii profesori își ieu nutremântul spiritual nu din foi românești din patrie, ci exclusiv din foi din România. Se poate presupune din aceasta ce fel de orizonturi sufletești au pe acolo, atât în ce privește patriotismul, cât și știința.“

Ținta acestei notițe e evidentă: pogrărirea corpului profesoral dela școalele din Blaj, că nu se cultivă din produse de ale spiritului magiar, ci se adapă din apa turbure a scrierilor și dacoromaniste și puțin științifice, ce apar dincolo de Carpați, și ca o concluziune naturală: spiritul antipatriotic în care ar fi crescută și tinerimea.

Ce mai urmează de aci? nimic altceva decât ca dl ministru de culte să facă

cercetare și admonieze corpul profesoral, eventual să-l oprească a mai ceti astfel de scrieri rele.

Aceasta e ceea ce vrea scriitorul notiței din „Alsofehér.“ Și nu e destul, că insinuări de acestfel sunt însușirile sufletelor josnice și ticăloase, cari numai târându-se pot apuca la un codru de pâne, — notița aceasta mai crește în răutatea și păcătoșenia ei și prin faptul, că e mincinoasă și absolut falsă. Astfel insinuarea devine o clevetă de cea mai pesimă specie.

Cartea lui „Veritas“, la care se provoacă scriitorul notiței, la pag. 194 capitlul: „A balázsfalvai görög katolikus román főgimnázium“ la subtitlul: a) Tanári könyvtár spune următoarele lucruri: „A tanári könyvtárnak 12 magyar és 9 román folyóirat járt, az utóbbiak közül 9 bukaresti volt“ adică chiar aceea ce se spune și în Raportul despre gimnaziul din Blaj pe 1906/7 la pag. 58 la capitlul „biblioteca gimnaziului“, subtitlul „foi periodice“, unde sunt specificate cu numele 9 reviste românești și 12 magiare. „Veritas“, care ni-se pare destul de obiectiv, în citarea sa de mai sus, are o greșală de tipar, când susține, că cele românești sunt din București, pe când în realitate 8 sunt de dincolo și 1 de aci. Că așa a vrut să spună, se observă și din context („dintre cele din urmă“).

E mai clar dar ca lumina soarelui, că foaia dela Aiud, a fost condusă de cea mai ordinară pornire, când prin astfel de insinuări mincinoase și falze, vrea să atragă odiul guvernului asupra pacinicului corp profesoral de aci.

Las, că chiar spre cinstea corpului profesoresc nu serveste faptul, că din 21 reviste ce au 12 sunt magiare și numai 9 române, dar ar fi de datorința procurorului să urmărească cu cea mai mare rigoare astfel de clevete și minciuni. Și dacă e vorba, că sunt urmărite scrierile prin cari se atâță o naționalitate contra celeilalte și se conturbă pacea și bunăînțelegere dintre locuitorii acestei patrii comune, atunci cu tot dreptul am aștepta și în acest cas intervenirea energică a dlui procuror. Căci notița din „Alsofehér“ presintă corpul profesoral dela Blaj, ca pe o corporațiune, care crește generațiuni întregi de locuitori în spirit antipatriotic. Și am pretinde aceasta cu atât mai vârtos, cu cât fișica dela Aiud se indeletnicește ex professo cu astfel de fapte ticăloase. Ca să nu mergem mai departe, în Nr. 41 avertisează firma „Márer és Weiszberger“, ca să departe de pe tabla prăvălii inscripția românească pusă pentru ca și jurul românesc să știe, că ce marfă au de vândut. Și asta se face în capitala comitatului aceluia în care 78.8% sunt români, cum spune chiar „Veritas“ la pag. 9 a scrierii sale. Și ce s'ar întâmpla oare dacă ne-am pune cu tot adinsul pe țărani români din jurul Aiudului și i-am agita să nu mai cumpere dela prăvălii unde nu se vorbește românește sau unde de pe firmă e scoasă limba noastră?

Intrebăm după toate acestea cine agită? cine atâță o naționalitate contra alteia? cine vrea să conturbe pacea dintre locuitorii acestei patrii, noi nu ei? noi, cari plătim pedepse și umplem temnițele, sau ei, cari se bălăbănesc în banii țării?

Răspundă dl procuror care e așa de atent la scrisul foilor române și orb la ale compatrioților săi. Noi o însămnăm și asta la răvaș!

Contra pornografiei. La congresul contra pornografiei, ținut la Paris, Georges Lecomte a ținut în numele societății literaților francezi un discurs remarcabil, în care protestează cu energie contra industriei pornografice, care discreditează în lume literatura franceză, o compromite, știrbind influența legitimă a Franței în lume.

Negreșit, că publicațiunile pornografice cari apar la noi — zice dânsul — ca și aiurea — neliniștesc și ne indignează. Ne gândim la tinerimea pe care ele amenință să o strice; la ignoranții și naivii pe cari îi pot duce în rătăcire; la turburarea inteligenței, energiei, a visului creator — turburare de care ele sunt răspunzătoare; la toate puterile mărețe ale iubirei și ale vieții, pe cari ele amenință să le distrugă. Și ne ridicăm contra lor spre a arăta, că departe de a fi o formă a artei, pornografia e tăgăduirea cea mai cinică a ei. Dar să fim bine înțeleși: rușinea pornografică, noi o denunțăm disprețul popoarelor în numele artei, al frumseții, al fantaziei celei mai libere, al studiului sincer și adânc al inimei — al literaturii solide a adevorului omenesc și social. Avem cea mai mare grijă de libertățile legitime ale artei. Și în cazul când cineva ar avea imprudența sau prostia să se atingă de ele, ne-ar vedea ridicându-ne spre a le apăra, cum ne-am ridicat azi ca să protestăm contra unei industrii mârșave care conrupe mulțimea și știerbește prestigiul Franței.

Ținem să stabilim, că dacă pentru unele considerațiuni deșarte și susceptibilități nedrepte, nu s'ar tăgădui dreptul de a studia sufletul omului până în adâncurile lui, obiceiurile și traiul din vremea noastră, noi am fi în primele rânduri spre a apăra cu energie drepturile de scriitor.

După ce arată valoarea mare literară a scrierilor lui Flaubert, Goncourt, Zola, — Lecomte continuă:

Acestea stabilele noine ridicăm împreună cu voi cu toată convingerea noastră, cu tot desgustul nostru contra pornografiei, nu numai pentru că ea conrupe, ci fiindcă îndobitocește. În ea vedem vrășmașul cel mai rău al artei și al frumseții. Omul, sârmanul om, care s'a lasat încetul cu încetul pervertit de acest putregaiu nu mai poate fi mișcat de o idee înaltă, de o imagine expresivă și de avânturile măndre ale poeziei. Adevărul să întunecă. Studiul adânc al pasiunilor îi revoltă perversitatea...

Aceia dintre noi cari ca mine, își pun nădejdea în judecată în adevăr au în vedere educațiunea progresivă a poporului, pentru că viața să devină mai bună și mai dreaptă, se tem ca de cel mai mare rău de aceasta otrăvire prin ignominie. Ei știu, că lecturi degradatoare, spectacole infame înjosesc judecata, fac din ce în ce pe oameni nevrednici de libertate, incapabili să se folosească bine de ea indiferenți chiar față de binefacerile ei...

În sfârșit, ca Francezi, noi suntem de acord ane ridică contra ticăloșiilor pornografice. Ori cât de disprețuite și neconoscute ar fi la noi, de ele se slujesc unii spre a

discredita literatura franceză și Franța. Ambasadorii și consulii nostri sunt unanimi a declara, că cu această marfă abjectă în care unii cred a vedea obiceiurile și ideile noastre, se sapă prestigiul nostru. E un atentat contra patriei, căruia e timpul să i-se pună capăt. Literatura adevărată a Franței, trecutul nostru mareț, grija noastră de viitor protestează contra scandalului unor astfel de calomnii. Străini trebuie să fie dreپți cu noi, cum trebuie să fim și noi cu ei...

Avem dreptul să ne revoltăm când, în loc de a asculta adevărul, suntem judecați după niște scrieri abjecte cari nu sunt făcute pentru noi și cari foarte adesea, neavând ca aparență franceză decât o josnică parodie a limbei noastre, nu sunt nici scrise nici imprimate în Franța. În multe orașe librăriile gem de aceste pretinse cărți franceze, pe cari noi nu leam văzut niciodată la noi și cari constituie tot atâta ultragii aduse gândirei, artei, reputației țerei noastre....

De altminterlea — încheie protestarea — adaugem, că punându-ne nădejdea în reforma individuală mai mult ca în măsurile de represiune cari riscă de multe ori a fi ineficace sau a deveni primejdioase pentru libertate, așteptăm leacul dela progresul judecătoresc și dela înobilirea conștiințelor. Să educăm oamenii astfel ca ei înșiși să se ferească de pornografia care înjosește și tâmpește...

REVISTE.

Belgia. Deunăzi se sfârșiră alegerile pentru camera și senatul belgian. Constelația partidelor a suferit puțină schimbare, în cameră partidul catolic are 87 membrii (față de 91 de până aci), în senat 64 (față de 61 de până aci); atât în cameră cât și în senat partidul catolicilor are o majoritate absolută. Socialiștii au câștigat patru mandate, au agitat cu tot felul de mijloace, folosindu-se mai ales de anexarea țării Congo, despre care spuneau, că va costă sume colosale, și că ostașii belgiani vor fi mâncați de oamenii din Congo. — Deocamdată rămân iarăși la putere catolicii, ori cât de tare se bucură dușmanii creștinilor de pierderea celor patru mandate pentru cameră.

Germania. Pactul încheiat între centru și Poloni supără colosal pe membrii partidului guvernamental, care încearcă să bage zizanie între ei, și așa alegerile pentru dieta provincială prusiană să nu se facă sub auspiciile acestui pact. Centrul e prezentat acum de membrii coaliției guvernamentale ca un partid anti-național, pentru că guvernamentalii susțin, că naționale sunt numai acelea partide, cari totdeauna ajută

la carul politicii guvernului de pe vremuri. — Centrul se gândește altfel, el dela început a luptat pentru interesele Polonilor, și e cinste pentru el, că apără și păzește neatînse tradițiile moștenite.

Când arhierii și deputații noștri luptau, și alături cu ei noi toți, contra proiectului școlar alui Apponyi, nu s'a găsit în Ungaria o singură foaie ungurească, să spună, ce adânc vatamă acel proiect drepturile bisericii și a națiunilor nemagiare: centrul spune însă, că amestecul guvernului german în cauza limbei de catechizare e o călcare a dreptului bisericesc și natural, și are îndrăsneala dela începutul lui să apere multe drepturi ale Polonilor, deși acestia i-au procurat mai multe momente neplăcute.

Franța. Scrisoarea, ce a adresat-o Sfinția Sa Papa Piu X. mai pe urmă cardinalilor francezi, a fost primită cu supunere fiască. Cardinalii, îndată ce au primit scrisoarea, au trimis o adresă Sfinției Sale, în care îi mulțumesc pentru scrisoarea ce le-a trimis-o în chestia casselor de ajutorare preoțești (mutualités écclesiastiques), și declară în numele propriu și al întreg clerului francez, că se supun necondiționat poruncii date de Vicarul Domnului Hristos.

România. În sesiunea actuală a „Sfântului Sinod“ s'au adus mai multe legi, între altele: pe cei ce se omoară să nu-i îngroape, numai cu patrafirul. O dispoziție de tot prea slabă, pentru că să poată avea ceva influință asupra oamenilor, să-i abată — intru cât se poate face din partea bisericii — dela aceasta crimă. — De altfel e foarte greu să aducă cineva legi în numele cuiva, al cărui mod de gândire și ale cărui tradiții nu le cunoaște.

Rusia. E mare fierbere, că nu se convoacă conciliul bisericii rusești. A trecut mai bine de un an, decând ordinase Țarul (I), să se convoace, și Mitropolitul se îngrozește și numai de gândul, că trebuie să convoace conciliul. Unitatea și naționalismul bisericii ruse s'au dat deja de gol mai de multe ori, și mitropolitul se teme, că proximal conciliu nu va aduce nici un bine bisericii rusești. — Preoțimea rusească în anii din urmă s'a amestecat prea mult printre revoluționari, și mulți dintre preoți dau pe

față principiile lor social-democrate: glasurile ăstorfel de oameni nu le-ar ascultă bucuros mitropolitul. Apoi s'au îngreșat oamenii de constituția actuală a bisericii, carea o aservește guvernului, insistă să reînvie patriarhatul cumpărat cu mulți bani, și să se iee puterea cea mare dela curatorul suprem.

CORESPONDINȚE.

Românii la Roma.

— Raport special. —

Roma, 27 Maiu 1908.

Încep acolo, und am sfârșit în rândul trecut.

Duminecă după amiază am avut fericirea de a asista la o solemnitate rară în biserica sf. Petru: canonizarea unei sfinte. S'a nimerit chiar pe ziua aceea canonizarea solemnă a fericitei maice Magdalena Sofia Barat, întemeietoarea congregației de Sacré Coeur în Franța. Știm ce lucru rar și mare e o canonizare, îi premerg procese lungi și amănunțite, cari durează zeci de ani, cu spese grozave; vă puteți închipui, cu ce solemnitate mare decurge actul canonizării. Biserica sf. Petru eră ticsuită de mulțime, aproape 50 mii se află în ea, când am intrat și noi; vezi bine, toți cu bilete separate, câștigate prin grația arhierilor noștri. Momentul cel mai însemnat a fost intrarea și ieșirea Papei: toți în vârful degetelor, ba ureați pe cordonuri și pe păreți, chiar priviau câtră El. Procesiunea cu Papa dus pe scaun portativ, a fost cea mai interesantă parte a solemnității — pentru noi! Ceremoniile, cantul ingeresc, etc. cine le mai poate descrie? Destul, că am văzut pe Papa. Știfi de ce vine Papa pe scaun portativ? Căci dacă ar veni pe picioare, s'ar zdrobi lumea să-l vadă și s'ar întâmplă nefericiri mari. Nu din vanitate ori din alt motiv deșert, ci din cauza aceasta.

Zilele următoare: luni, marți, miercuri toate au istoria lor neasemănată în importanța evenimentelor. În fiecare dintre aceste zile, după amiază a fost program liber, iar înainte de amiază am fost laolaltă.

Luni am fost iară la mormântul lui Clain. V-am scris, că am fost și săptămâna trecută acolo, dar atunci numai să-l vedem. Luni am dus o cunună frumoasă, cumpărată pe banii nostri comuni și am așezat-o pe mormânt. Vicarul Iacob Radu a oficiat un părăstas, iar ceilalți din piepturi pline de duioșie am cântat „cu duhurile dreptilor“ și celelalte cântări, iar la urmă am recitat comun un „Tatăl nostru“ pentru odihna sufletului. Pătrunși până la adâncul sufletului ne-am depărtat dela locul sfânt. Ne gândeam la suferințele multe, ce a îndurat acest mare mucenic, cel dintâi luptător pentru drepturile bisericii și neamului nostru, care în sfârșit oprimat de toți, a fugit la Roma să afle dreptate, să afle liniște; și Roma la primit la sinul său și-l păstrează până azi, ca o sfântă cheazășie a legăturii noastre cu ea. Calea noastră a fost peregrinaj: am peregrinat la mormântul lui; scopul nostru a

fost școală: la acest loc ne-am întărit cu deosebire în credință și simțăminte...

Martii am avut o zi impunătoare. S'a celebrat liturgie românească la altarul cel mare al bisericii sf. Petru! Fiind scopul peregrinajului nostru și sufletesc, evlavios: cu cuvenință a fost, să ne îngrijim, și de aceasta, să ezaurim și izvorul harurilor dumnezeiești, ce ni-s'a deschis cu ocaziunea aceasta. Deci martii dimineața mergând la biserica sf. Petru, acolo mai întâi ne-am mărturisit toți la diferiți preoți de ai noștri, apoi la oarele 8 Ilustr. Sa Dr. Demetriu Radu, episcopul dela Orade a celebrat cu mare asistență sf. liturgie, sub care peregrinii, preoți și mireni laolaltă, s'au împărțit de taina sf. Cuminecături. Eră ceva nespuse de sublim: aspectul unei mise pontificale românești, figurile impunătoare ale arhierelui și preoților concelebranți, ceremoniile noastre orientale cu farmecul lor, cantul românesc, de care răsunau pereții și cupolele celei mai mari biserici din lume, și între toate acestea: mulțimea evlavioasă, apropiindu-se de sacramentul Domnului, preoți și mireni, în frunte cu venerabilul președinte al partidului național!...

A asistat la misă, ca privitori, un număr mare de străini, mare parte peregrini, cari se aflau atunci în biserică. Au cântat solo dl Ienea și dl Augustin Antal, care aici a aflat vrednic loc de glasul său pătrunzător până la înălțime; rezonatoriile obicinuite le-a dat corul clericilor dela Propagandă, despre care am amintit în nrul trecut. Nu e numai curios și interesant, dar frumos și măndru, a ști, cum fiii diferitelor nații, cu o gură și cu o inimă, cântau glasurile românești! Deja de curiozitate, dar și drept recunoștință, află de cuvenit a eterniza la locul acesta numele acelor harnici tineri, cari parte în cor, parte ca asistenți (acoliți), au contribuit la măreția slujbei românești. Iacă-i: Khajjat Habib (sir), Franco Joseph (englez), Dragoș Valentin (român dela Gherla), James Francisc (englez), Greene Iacob (american), Walker Iacob (american, dirigentul corului!), Birlea Victor (român dela Lugoj), Forde Guillem (norveg), Kaluzny Francisc (polon), Boland Ioan (american), Daly Josef (scot), Marganti Richard (elvețian), Waters Andrei (ir), Evers Ludovic (american), Mac Mahon Ioan (scot), Durkowsch Anton (austriac), Goghe Josef (din Kurdistan), Fedoroff Leonidas (rus).

Martii seara, ultima sară înainte de plecare, am avut o cină comună, un banchet românesc în Roma! Peregrinii, și cei dela s. Marta, s'au întrunit toți la Hotel Alibert, unde s'a dat o masă elegantă. Bucurie, veselie, fără margini. Cum se nu, când ne aflam laolaltă, o ceată mare de români, în țară străină, după atâtea zile de oboseală și studii sirguincioase? Și ne aflam împreună: clerici, mireni, dame, domni, tineri, bătrâni, în frunte cu iubiiții noștri arhieriei și cu un țaran român între noi! Toți sub aceleași impresii, cu aceeași bucurie, cu aceeași însuflețire!... Se vedem seria toastelor. Mai întâi dl Ladislau Pop, asesor la sediul orfanal din Cluj, a rostit cuvinte de mulțumită și de slavă arhieriei noastre, închinând spre sănătatea Lor. Nu mult după aceea s'a ridicat Ilustritatea Sa episcopul Radu, și cu cunoscuta-i vervă oratorică, a rostit o cuvântare fascinantă, sub care publicul a în-trecut toate marginile însuflețirii. Preasfinția

Sa pornind din adevărul, că nu suntem în străini, ci *acasă*, a relevat rolul și importanța Romei în istoria neamului nostru și în viitorul genului românesc, care numai așa va reinvia, numai așa se va înălța, dacă va rămâne în legătură cu leagănul său, cu scaunul credinței sale. Credința Romei ne-a reîntors din pragul morții, dela ea atârna reinvierea noastră vecinică. Pentru acestea idei ridică paharul — Dl Dr. Vasile Lucaciu, cu lacrimi în ochi, se alătură ideilor enunțate de marele arhieriu, descriind mai pe larg importanța creștinizmului în istoria popoarelor (*fiat iustitia et pereat mundus!*), închină întru sănătatea Ilustrităților Lor, strigând de două ori: să trăiască, să trăiască! Ilustritatea Sa episcopul Hossu dă alte comentare ideilor acestora. Am venit în Roma, zice Il. Sa, să învățăm, să ne întărim în credința adevărat ortodoxă, în Biserica adevărată, în care se află adevărul și cel mai perfect socializm; învățați, întăriți și renoiți să ne întoarcem *acasă*. Ridică paharul pentru fiul de țaran, Ilustrisimului său frate, episcop dela Orade...

„Badea George,“ George Pop de Bășești, cu cunoscuta-i emoțiune și cu provocare la etatea și trecutul său, întărește cele spuse mai înainte... Totul, ce zidește omul, nimicesc barbarii, ce zidește însă Dumnezeu, aceea nu o pot strică mii de ani și nenumărate oarde barbare. Noi avem viitor, căci nu vrem să perim, dar viitorul nostru numai așa va fi, dacă vom ține de exemplu totdeauna pe arhieriei noștri, dacă i-om înțelege bine și vom da ascultare Lor... Închină pentru El. — Impunătorul orator Dl Dr. Elie Dăianu, vorbește pentru ideia păcii, a buneii înțelegeri și a frățietății. Suntem mulți de față, relative mulți, dar zice dsa, pentru ce nu am putea fi și mai mulți? Pentru că dușmanul binelui, duhul dezbinării și al răutății, ține pe mulți români încă preocupați față de Roma noastră. Laudă și recunoștință se cuvine tuturor acelor dintre frați, cari în ciuda tuturor preocupărilor, au venit aici. Închină întru onoarea lor — Au mai vorbit părintele Niculescu dela Clopotiva, dela poalele Retezatului, de lângă Ulpia Traiană, despre rolul preoțimeii, protopopul Domide despre dragostea frățască și caracterele constante, ca cea mai mare recerință în viitorul nostru, — iar de închiere tot Il. Sa Dr. Radu ne-a îndemnat, că deși poate, după zisa poetului, mai greu ne este drumul, care duce către *casă*, să ne întoarcem stăpâniți de idei înalte, dragoste însuflețită.

Și s'a făcut sară și dimineață: ziua a șaptea.

Ziua a șaptea e zi de Duminecă, zi de sărbătoare: aceasta a fost și pentru noi de cea mai mare însemnătate. Mercuri în 27 l. e. am avut audiența la Sfinția Sa, Preafericitul părinte. Imbrăcați toți în vestminte de gală, înainte de oarele 10^{1/2}, am intrat în sala mare de audiență, „sala del trono,“ și ne-am pus frumos în 2 șire, dealungul sălii. Punct la 10^{1/2} a intrat Sfinția Sa; cu față pretinoasă, cu ochi zimbitori, a venit la fiecare dintre noi și ne-a întins mâna, precând Il. Sa Dr. Vasile Hossu ne recomanda. După ce Preafericitul Părinte urcă tronul, Il. Sa Ep. Radu i-a ținut în limba latină următoarea cuvântare.

Prea fericite Părinte!

Dela sf. Hrisostomul, a cărui sărbătorire ai celebrat-o acum de curând Sanctitatea Ta în aplauzul întregii lumi catolice, am învățat, că deja din timpurile cele mai depărtate mulțimea credincioșilor și chiar și împărații, conzuli și conducătorii armatelor au alergat spre vecinica cetate, Roma, ca aci la mormintele principilor apostolilor venerând moaștele lor cele sante să deo dovadă viuă despre adevărata credință ce o mărturisiau cu mândrie în sufletele lor. După o asemenea povățuire și la lumina acestei evlavioase tradițiuni venit-am și noi arhieriei, preoți și credincioși din diecezele provinciei bisericești gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș a Românilor de sub stăpânirea coroanei sf. Ștefan al Ungariei, încurajați de binecuvântarea mitropolitului nostru și a episcopului din Gherla, pe cum și petrecuți de dorințele fraților noștri rămași *acasă*, spre a ne închină la aceleași morminte glorioase și spre ați aduce Ție, Prea fericite Părinte, din incidentul fericit al jubileului Tău sacerdotal, ca și următorului sfântului Petru, tributul prea umilitelor noastre sentimente de gratulare.

Și am venit, Preafericite Părinte, mișcați și de gândul așisderea nobil, că noi aci în Roma, suntem la leagănul străbunilor noștri, la sânul scumpei noastre mame, a cărei ființă o păstrăm cu scumpătate întru noi înșine, a cărei limbă o cultivăm cu dragoste, a cărei nume îl purtăm ca cea mai frumoasă din podobele noastre și ale cărei sentimente susțin viața în piepturile noastre și astfel legați fiind cu dânsa prin adevăratele legături ale firei, mult foarte, ne mândrim repetind și noi marile cuvinte ce le-a îndreptat într'un moment așisderea înălțător împăratului Ioanițiu cătră pontificele Inocențiu III: „nos genere et sanguine Romani,“ și facem aceasta cu atât mai vârtos, căci ne simțim aprinse inimile și de aceea mai mare recunoștință pentru deosebita dragoste care tot de aci dela înălțimea catedrei sf. Petru s'a vărsat mereu peste biserica noastră în fel și fel de forme, iar mai pe urmă prin întărirea din nou a drepturilor și privilegiilor cari după întocmirea bisericii grecești și în senzul decretului unirei promulgat de Conciliu ecumenic din Florența și a actelor unirei noastre. Acestea privilegiile au fost și va fi totdeauna (conc. III. pag. 72) nu piedecă, ci ajutor, pentru menținerea supunerii noastre prea credincioase, și ascultării noastre firești cătră sf. scaun apostolic și pentru întărirea unității de credință cu întreaga biserică catolică și cu păstorul ei cel mai înalt și cap văzut, Pontificele roman, vicarul lui Hristos pe pământ,

Binevoește a privi așadar, prea fericite Părinte, cu iubire părintească preste aceasta mică ceată a peregrinilor români cuprinși de nespusa bucurie, căci s'au putut prezenta înaintea augustei Tale fețe de vreme ce s'au putut delectă între zidurile Romei la contemplarea monumentelor străbunilor lor păstrate până acuma prin îngrijirea Pontificilor romani. Binevoește a primi cu clemență și grația suverană modestul tribut al sincerității sentimentelor noastre fiești ca și un semn al credinței noastre catolice, al devoțiunii și neștrămutatei noastre alipiri cătră sf. scaun apostolic, ale cărui glorii

sunt gloriile noastre, ale cărui amărăciuni sunt amărăciunile noastre, și ale cărui speranțe de învingere sunt speranțele noastre. Binevoiește a ridica ochii Tăi spre cer și Dreptatea Ta peste noi spre a ne întări în credința și a ne mângâia conform însărcinării ce ai primit-o prin fericitul Petru Domnul, întru greutățile cu cari are a se lupta viața creștinească pe pământ: iar în semnul tuturor acestora binevoiește a împărtăși binecuvântarea apostolică peste biserica noastră, peste națiunea noastră română, peste iubita noastră patrie, peste noi toți și peste ceice ne așteaptă la vetrele noastre, ca să ducem veste bună dela Prea iubitul nostru Părinte, pe care Dumnezeu să-l păzească întru mulți ani cu fericire!

După cuvântare și după un strigăt puternic „să trăiască“, Sfinția Sa invită pe episcopii noștri, să ocupe loc lângă tron și apoi, cu un graiu frumos, respicat, și cu o pronunțare plăcută, răspunde cam următoarele:

(Va urma).

DI AL. M. Marienescu, savantul academician dela Sibiu, ținând să se desvinovățească de învinuirile ce i-am adus în nr. 20 — după ce bate câmpii în dreapta și în stânga, — se îngloadă cu totul în mocirla șovinismului confesional.

După ce constată, că Bunea ca unit n'are nici un contrar, și nici chiar el nu e contrar, face reflecția, că „e altă întrebare, cum să te porți față de „istoricul“ Bunea.“

Vezi bine, păr. Bunea scriind istoria bisericii române de aici din patrie și studiind temeinic documentele ce se refereau la feburile epoce, n'a putut să aproabe deducțiile, pe cari marii și fantastii istorici dela Sibiu, le-au scos din ele. Și astfel ruinând cu totul „vechea mitropolie“ ortodoxă și-a contras mânia tuturor acelor, cari își însușează pe această temelie aureole ieftine. De aci apoi prețioasele constatări ale dlui Marienescu, de un curent contra păr. Bunea și imposibilitatea de a brusca opinia publică a bisericii ortodoxe de aci și de dincolo. Cea de aci o știm, cea de dincolo ni-o spune dl M. cum s'a format: „mai în anul din urmă, mai mulți răsăriteni de dincoace de Carpați au scris epistole unor membrii dela „Ac. R.“ asupra influenței batjocurei acesteia, și am auzit și aceea, că unii membrii au cerut anume informațiuni. Și eu pe acasă încă am auzit, cumcă episcopii noștri și tot clerul sunt foarte mănuși pentru inzultele făcute de dl Bunea, așa, încât și dincoace de Carpați s'a format o opinie publică a răsăritenilor, contrară dlui Bunea. Și cei din București trebuiau să iee în considerațiune și opinia publică de aici.“

și mai la vale

„Când am plecat din Sibiu la București, în 1907, mai mulți mi-au zis: „Să nu cutezi să votezi cu Bunea“ etc.

Ce urmează de aci, dl M. și-a uitat de principiile pe cari le avea; și au uitat de înălțimea pe care stau membrii Academiei, și a cedat amenințărilor de acasă, calumniilor răsăritene cari au scris membrilor Academiei contra alegerii păr. Bunea, și opinii publice forțate de neuniții de aci. Dacă păr. Bunea e istoric bun, cum susține și dl M. dsa trebuia cel dintâi să se pună contra curentului și să dovedească că

e mai prietin adevărului și dreptății, decât pornirilor dujmănoase de acasă. Dar ura are rădăcini cu mult mai afunde în inimile noastre, decât, ca să le poată stârpi ceva.

Regretăm, că dl M. s'a compromis așa de mult și pe sine și biserica sa cu răspunsul din „Telegraf“, cât nu-i mai aducem aminte, că a nu putut să răspundă la celelalte întrebări ce-i mai pusesem.

Se vede, că dl Sturza își cunoșteă omul, când a trebuit să-i spună: „Taci! Ești cei de pe urmă înaintea mea!“

†

În momentul ultim aflăm de moartea canonicului dela Orade

Artemiu Sarkadi,

care, după îndelungate suferințe și-a dat sufletul în mâinile Creatorului Marți la 2 crt. în al 76 an al etății și 53 al preoției, fiind împărtășit cu sf. Taine.

Odihnescă în pace!

Noutăți.

Din Arhidieceză. Preotul Cornel Brut Andreea a fost denumit de administrator parohial al Ibișdorfului săsăsc (tr. Mediaș). — În Dumineca tuturor sfinților, 21 Iunie n. c. va consacra Escelenția Sa Părintele Mitropolit biserica din Lunca (tr. Blaj).

Sfințire de steag. Societatea meseriașilor din Blaj, invită la serbarile, ce se vor ține cu prilejul Sfințirii Steagului „Societății meseriașilor din Blaj“, în 14 și 15 Iunie n. 1908 (intâia și a doua zi de Rusali). Program: Duminecă în 14 Iunie. a) Participare în corpore la serviciul divin în biserica catedrală la oarele 8^{1/2}. b) Seara la oarele 8^{1/2} CONCERT ȘI TEATRU în sala otelului „Univers.“ Luni în 15 Iunie. a) La oarele 8^{3/4}, ducerea în corpore a steagului în biserica catedrală și asistare la sf. liturgie; iar după sf. liturgie sfințirea steagului în piața dinaintea catedralei. La baterea cuielor se va cânta un imn ocazional de Corul Societății meseriașilor sub conducera măiestrului Iacob Mureșan. b) Indată după actul sfințirii deschiderea expozițiunii lucrărilor industriali a membrilor societății. c) La oarele 1^{1/2} masă comună în otel „Univers.“ d) La 4 ore după prânz petrecere populară în grădina din Veza. *Gavril Precup*, președinte. *Augustin Grușița*, secretar.

Concertul teologilor. În sfârșit după un restimp de câțiva ani, teologii din Blaj au chemat pe 4 Iunie publicul românesc la concert. A alergat lume multă din jur doritoare de muzică și cântece bune românești, ca un îndemn pentru clericii noștri. Programul bogat și variat. Tragica baladă „Constantin Brancoveanu“ mai cu samă a învâluit sufletele ascultătorilor cu jalea grea a celor ce mor pentru lege. De sus din icoană clipia parcă ochii în lacrimi a celuilalt martir Inocențiu Micu Clain, patronul societății teologilor, stâns și el pe pământ străin pentru biserică și neamul său. Și pe când glasurile coriștilor talmăceau la Blaj sfârșitul tragic al Brancoveanului, ecoul stâns tot de glasuri românești a peregrinilor mai plutea poate deasupra mormântului lui Inocențiu din Roma. Frumos a fost executat „Morăriul“ lui Kiriac și „Doinitorii români“

de A Popovici. A plăcut mult publicului sufletul de viață ce se desfăcea din „Marșul dorobanților.“ Încheiere potrivită, ca un îndemn la fapte, după ce au lăsat să treacă înaintea ochilor sufletești umbrele mari ale lui Ștefan cel mare și Constantin Brancoveanu. Dintre soliști Aurel Păculea în rolul Sultanului s'a achitat mulțumitor. O voce plină, armonioasă, pe care o stăpânește deplin, asemenea Ioan Dragomir conducătorul corului, în rolul lui Constantin Brancoveanu. Clericul Traian Mihai a dat dovezi de bun violinist și înțelegător al muzicii populare.

A contribuit mult la succesul concertului și prețiosul concurs prin acompaniament la pian al măestrului Iacob Mureșan. Publicul a plecat la sfârșit cu dorul să fie cât mai des invitat la astfel de concerte. Venitul realizat e destinat fondului pentru orfanotrofiu.

Rugare! Rugăm pe toți acei economi, cari au putut observa deosebirea de timp la răsărirea sămânței de napi plombată și neplombată, să comunice esperiențele lor trimițându-le direct la firma Mautner Ödön Budapesta, Rottenbiller 33 Firma Mautner având mare lipsă de aceste observări pentru stabilirea adevărului și pentru interesele generale bine pricepute, să roagă a i-se răspunde în curs de 8 zile.

Ad. Nr. 71 - 1908.

Concurs.

După ce primul său concurs n'a obținut rezultatul dorit, curatoratul bisericesc gr-cat. din Șelcâu, prin aceasta escrie concurs nou pentru luarea în întreprindere a edificării din nou a bisericii gr-cat. din Șelcâu (Salkó u. p. Mártonfalva, gara Nagyselyk) prin licitație minuendă, cu termenul de 28 Iunie a. c. pe lângă aceleași condițiuni, și anume:

Prețul de strigare după planul și preliminarul aprobat de Preaveneratul Conzistor mitropolitan în 9 Maiu a. c. sub Nr. 3074 este de 6534 cor. 69 fl., pe lângă cari poporul prestează în natură afară de suma de întreprindere: piatra, cărămida, năsipul, zile de lucru, cărăușile de material.

Întreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare spre acest scop au să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cauțiunea de 600 cor. adecă șase sute coroane și declarația, că cunosc planul și preliminarul pe cum și condițiunile de edificare la oficiul parohial gr-cat. local, ori a se prezenta la licitația minuendă, ce se va ține în 28 Iunie la 2 oare p. m. Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare

Ofertele despre aceste lucrări și anume: formulariul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul, se pot vedea și studia zilnic la oficiul parohial

Șelcâu, la 31 Maiu 1908.

George Grecu,
preot gr-cat.

Iacob Nistor,
curator primar.

(19) 1-2

Stomacul

să întărește, pofta de mâncare crește, înceată arsurile de stomac și orice indispoziție de stomac folosind pilulele Rebarbara-Elsa a lui Feller, 6 tegule 4 cor. franco să-licomandăm, dela Eugen V. Feller, Stubica, Centrală 82 (cott. Zagrab). Carol

Partea literară.

Mysterium crucis.

Roman

din timpul împăratului Nero

de

Felix Nabor.

(Continuare)

20

Capitlul XIV.

Masline și Smochine.

Luna lui Maiu vărsă viață nouă preste pământ. Roma cu grădinile sale escelente eră schimbată într-o mare de flori și un miros dulce, ceresc plutea în aerul proaspăt. Pe Forum și pe strade eră plin de oameni.

În orașul cel vesel sosi o veste imbu-curătoare: o veste de victorie. După un timp îndelungat, Roma putea iarăși să se bucure de învingerea ce a repurtat-o în războiul cu Armenii. Artaxata, capitala țării, a căzut; Cordulo, generalul Romanilor, a prefăcut-o în cenușe.

Nero înotă într-o mare de fericire; senatul chiar acum a încheiat o ședință festivă și a hotărât, se aranjeze festivități de mulțumită în onoarea împăratului, să-i ridice o statuă de aur pe Forum și un arc triumfal la *Via lata* și să-i oferească conzultatul perpetuu. Herolzii anuntau prin stradele orașului știrea despre învingere și hotărârea senatului; entuziasmul Quiriților n'avea margini.

Conzuli și senatori, nobili și cavaleri, toți merseră la palat, spre a-și depune omagiile înaintea împăratului și a-l felicita, ca și când el însuși ar fi fost învingătorul. Cu pompă uriașe lăsa Nero să se facă cunoscut în toate părțile orașului, că stăpânirea în Azia este asigurată pentru vecie.

Atunci de pretutindeni răsună strigătul de veselie: „Salute împăratului! Onoare și glorie imperatorului! Salute lui Claudius Nero, desfătarea genului uman!“

Împăratul iubila dimpreună cu poporul său; ba pentru scurt timp el își uită chiar și caprițiile sale tiranice, și pentru prima oară, de timp îndelungat, se purtă ca un principe cuminte.

El se sfătui cu încrezuții săi asupra festivităților ce aveau se urmeze, și cari trebuiau se întrecă pe toate cele de până aci. Tigellinus, măestrul rafineriei și a risipei, un al doilea Petronius, un *arbiter elegantiarum*¹⁾ eră neîntrecut în privința aceasta și Nero privia adeseori plin de admirație la bărbatul din creerii căruia eșau planuri așa de fantastice, încât chiar și Nero rămânea uimit.

„Tigellinus,“ zise el în sfârșit, „toate sunt frumoase și bune, cele ce ți-ai gândit: de unde luăm însă milioanele, cari sunt de lipsă pentru îndeplinirea planurilor tale?“

„N'avea grije, stăpâne! Quiriții tăi cei credincioși pavează *via sacra* cu denari de aur, dacă numai o voești. D'apoi încă provinciile: adevărate mine de aur! Pe urmă, la curte ai o turmă întreagă de vițai grași

¹⁾ Judecător asupra lăscului.

cari sunt plini cu aur, încât stau se plesnească. Nu ai decât să-i tai, divule!“

„Nu știu, cum așa...“

„Te faci surd, divule! Eu știu, că tu cu atotștiința ta, ai găcit deja de mult, pe cine înțeleg eu: nobilii cei infumurați, cari se îngrășă la Curtea ta.“

„Ingenioasă idee, Tigellinus! Dar cu cine se începem?“

„Cu Epaphroditus, sârmanul, carele nu are decât șeasăzeci de milioane; prăvăliile sale dela *Curia Julia* li aduc un venit anual de 400,000 sesterții; nici nu mai socotesc cele cinci corabii, cari le are pe mare, și cari li aduc anual alte două milioane!“

„Poate să trăiască din corabiile și prăvăliile sale: celea 60 milioane le-a furat dela mine. Prin urmare nu va fi nici un rău, dacă mi le va restitui.“

„Așadar îl scriu în rândul prim. Salvius Otho, te rog, nu mă călca pe picioare. Îmi ruinez rozetele sandalelor. Tu știi, că te iubesc; însă „linguis animisque faventes,“²⁾ tu ai numai 50 milioane; pe tine nu te vom pune pe listă.“

Otho se roși ca focul; împăratul răsese cu haz.

„Trebuie să te simți fericit, Otho,“ zise el, „că Tigellinus ți-e prietin.“

„Asta nu voiu uita-o nici odată,“ zise Otho apăsător.

„Tigellinus, continuă mai departe! Vorba ta e dulce ca nectarul.“

„Al doilea este Vibius Crispus, Crispus cel elegant, Crispus cel împopotonat, carele ascunde sub roze sămnuț F. H. E.³⁾ carele șede în circ în rândul dintăi, în togă albă, în mantauă de porfiră, în păpuși roșii, pentru a fi admirat. El este ceva mai gras decât Epaphroditus cel slab: cântărește 300 milioane.“

„Frumoasă greutate: trebuie se i-să slobodă sânge mult, la dincontră sârmanul se înădușă în grăsimea sa.“

„Al treilea este Lucius Volusius. El a trecut de 90 de ani și posedă în bani, rente și moșii la 400 milioane!“

De tot prea mult pentru un bărbat de 90 de ani: bătrâneța să fie cumpătată. Iea-i cele 400 milioane și pune să-i pregătească o bae caldă.⁴⁾ Asta li va face bine!“

„Acum vine Caius Nebelus, incurcătorul justiției!“ continuă Tigellinus. „Pe degetele sale cele murdare el poartă inele de aur, cari sunt aproape așa de grele, ca și inelul de fer, pe care l'a purtat cu puțin mai înainte la picioare.“⁵⁾ El se prefăcui bolnav, pentru a arăta clienților săi pornele și plapomele ce și le-a adus din Egipt. În decursul mâncării își schimbă îmbrăcămintea de unsprăzece ori, și când în sfârșit adoarme oaspeții săi trebuie se asculte în tăcere respectuoasă horcăitul său și nu le este permis să-și închine decât numai ca niște umbre mute....“

¹⁾ Păziți gândurile și limbile!

²⁾ *Fugitivus hic est* (acesta este fugit) sămnuț sclavilor.

³⁾ Pe atunci nobilii aveau obiceiul să-și taie vâna în bae caldă, pentru a muri fără dureri.

⁴⁾ Ca sămnuț al servilismului lor, sclavii purtau la grumazi sau la picior inele de fer.

„Ce impertinență,“ strigă Nero. „Cănele de el va aveă se poarte iarăși inelul de fier la grumazi. După aceea vei pune să-l biciuiască pentru sumeția sa. Cât e vrednic vițelul cel de aur?“

„Trei sute de milioane!“

„Frumoasă sumă! Dar spune, nesăturatule, încă nu-ți ajunge? Trebuie să fie aproape la o mie de milioane.“

Ne trebuiește o duzină întreagă de astfel de paseri de aur, dacă vrem să ieșim baremi pe jumătate. Se smulgem pe a cincea —“

În momentul acesta se produse mișcare în antișambură; măestrul de curte veni se anunțe, că masa comandată de împăratul, este ascernută sub olivi.

„Ai sosit în timp nepotrivit,“ zise Nero, „noi chiar acum voiam se aruncăm rociul după o pasere de aur; vei fi iertat însă, dacă bucătăria ta va fi asemenea cu cea alui Lucullus.“

„O, stăpâne, tu ești un Dumnezeu, iar Lucullus a fost numai un general mic. Bucătarul tău, știe, cum se pregătește nectarul și ambrozia și el se teme de biciu, ca și de cruce. Pe zăi: tu vei mânca mai bine decât zăul pe Olymp.“

„Ei, asta mai merge,“ răsese Nero. „Tigellinus, se intrerumpem lucrul. Însă grijește bine de listă; cred că mai este încă loc pentru....“

„... pentru o mie de milioane, stăpâne,“ completă Tigellinus.

O societate aleasă se adună în jurul meselor aranjate pompos; Agrippina și Octavia încă au fost invitate și Nero le salută cu dragoste, ca și când între ei n'ar fi fost nici o neînțelegere.

Dansatori și cântăreți se produsera în arta lor și secerară aplauze număroase; împăratul devenea tot mai vesel. Numai câte odată aruncă o privire sficioasă spre masa la care ședeau mamă-sa și soția sa, și atunci totdeauna golea câte un păhar.

Octavia eră plină de bucurie și speranță; ea visă deja despre un viitor ademenitor alături cu soțul său, și această bucurie ascunsă făcea să i-se rumenească obrazii cei palizi.

Agrippina nu se încredea în această prietinie prea de tot mare; ea cunoștea prea bine pe fiul său, pentru a nu ști, că toate acestea sunt o cursă; numai cât ea nu găciă care este animalul, după care împăratul și-a aruncat lațul. De aceea ea deveni tot mai îngrijată și mai neliniștită, pe când Octavia râdea veselă, ca un copil.

Când veselie ajunse la culme, Tigellinus rugă pe împărat, se cânte una dintre poeziile sale cele minunate și astfel se încununeze festivitatea aceasta. El îl asemănă cu Odisseus, cântărețul regesc; dar pentru aceea toată lumea știa, că acesta eră nimic pe lângă Cezar. „În numele artei,“ își încheiă el vorbirea sa lingușitoare, „în numele artei, în numele lumii întregi te rog, divule imperator, permite-ne, se auzim vocea ta cea zeiască. Nu fi aspru, nu fi neuman! Fi blând și împlinește-ne rugarea!“

Societatea întreagă repetă cuvintele aceste și fiecare își întinse mâinile cătră

Cezar, ca și când ar cere o grație, dela carea atârna viața.

Impăratul se prefăcu smerit, ca o fată rușinoasă, și la început se opuse, sub pretext, că astăzi vocea sa n'ar fi destul de curată și astfel nu îndrăznește să se producă înaintea unei societăți așa de alese.

În sfârșit el totuși își dete învoirea, se cânte o poezie scurtă, compusă de el însuși, și care era un imn la adresa frumuseții și amorului.

Un strigăt de bucurie izbucni atunci în grădină, și femeile erau aproape se leșine, atât de încântate erau.

Nero surise măgulit și demandă să i-se aducă citara. Însă mai întâi dispuse a i-se aduce pește oleiat, căci altcum nu era în stare să cânte.

Intreagă societatea deveni neliniștită, sclavii alergau ca vântul și toți strigau și gesticulau: „Pește! Pește oleiat pentru cântărețul divin!”

Un sclav aduse apoi mâncarea cerută, pe o tavă de aur și împăratul o consumă înaintea mulțimei, carea îl privea în tăcere respectuoasă.

Agrippina trebui se rădă involuntar de comedia ce se execută dinaintea ochilor ei. „O, gogoman mândru,” își zise ea, „toate acestea le face numai spre a se lăsa se fie admirat. Ași vrea, să se sfârșească odată jocul acesta.”

În sfârșit împăratul isprăvi cu mâncarea și se ridică; îl încunjură și-l conjură, să nu-i mai lipsească de plăcerea cea cerească, de oarece ei sufer chinuri tantalice.

„Nu,” zise Nero, „eu nu sum tiran și nu pot rezista altul rugămintelor voastre Deci, urmați-mi!”

În tricliniu era construit un fel de tron, un tron din flori și din ramuri. Pe acesta se urcă împăratul, apoi își luă în primire instrumentul. După aceea lovi coardele și lăsa în jos citara cea de aur.

Atunci se făcu tăcere mormântală în sala cea decorată cu flori, încât se putea auzi căderea unei frunze pe pământ. Disgrație și ezil, ba chiar tortură și moarte secretă ajungeau pe cel ce îndrăznește să conturbe prin cel mai mic zgomot cântarea Cezarului. Se povestea despre un senator, carele a atipit în timpul cântării lui Nero și acum trebuia se suferă în minele siciliene pentru crima sa.

Nero începă cântarea. Vocea sa era debilă, ca la un copil.

„Ea sună așa de surd, ca și când ar veni din mormânt,” șopti Agrippina. „Singurul lucru, care poate să-ți convină, sunt versurile. Nu cred însă, că ele sunt compuse de Nero însuși; sunt destul de frumoase.”

În vocea și în cântarea împăratului nu se afla nimic, care să-l fi făcut atrăgător sau plăcut; cu toate acestea însă erupseră aplause infinite, când împăratul își sfârși cântarea. Toți spuneau, că vocea îi era „divină,” iar versurile „cerești.” Femeile îi aruncară roze și sărutări.

O femeie nespuse de frumoasă îi puse pe cap cununa cea de laur și-i îmbrățișă genunchii; sclavii se apropiară în grabă și presărară dinaintea lui roze și vioarele, așa că el pășia peste flori.

(Va urmă.)

Peronospora.

Poveste de apărare împotriva peronosporei viticole.

Între vrășmașii (inimicii, dușmanii) cei mai mari ai viilor să numără și peronospora viticolă, numită în unele locuri și mană.

Peronospora e un mucegaiu (burete), care atacă și pustiește frunzele, florile și bobitele vițelor de vie de așa, că în scurtă vreme poate să nimicească tot rodul viei din an, afară de aceea uscându-se frunzele vițelor, lăstarii nu pot crește, rămân verzi și necopti, iar urmarea este, că pentru anul viitor nu vom avea lemnul de rod; vița întreagă se s'abește, și dacă se repetă aceasta vre-o câțiva ani, vița pere. Pagube mai mari decât peronospora numai phylloxera cășunează viilor.

Cunoscute fiind însă mijloacele de apărare, e de mare înșămănatate, ca să ne apărăm împotriva ei, înainte de a se ivi.

Apărarea constă în aceea, că stropim vița de vie cu așa numita zeamă bordoleză. Aceasta nu e altceva decât apă, în care s'a topit peatră vânăată (sulfat de cupru) și s'a adaus var.

Apa de stropit o pregătim în modul următor:

Pentru stropitul dintâiu se folosește la fiecare 100 litri de apă $\frac{3}{4}$ kgr. peatră vânăată și tot atâta var stâns. (Sub var stâns este a se înțelege, că luând peatra de var punem puțină apă peste ea de așa, că varul să se prefacă numai în praf fin, din praful acesta să iea tot atâta ca și din peatra vânăată).

Pentru ca topirea să se facă mai iute peatra vânăată se leagă în un săculeț de pânză rară și se atârna în jumătatea de apă câtă voim să folosim, iar în cealaltă jumătate de apă punem varul stins, mestecând bărbătește, ca să se topească bine în apă.

După ce s'a topit peatra vânăată, turnăm în soluțiunea aceasta laptele de var strecurându-l prin o sătă veche ca pietricelele de prin var să nu ne strice stropitoarele, și apoi mestecăm mereu. Dacă apa de stropit are culoarea albastră a cerului, aceasta dovedește, că am pus var de ajuns în zeama bordoleză, iar la caz că ar mai fi ceva din laptele de var, va să zică apa n'ar avea culoare albastră, punem în apa de stropit tot atâta apă curată.

Despre aceea, că pus-am var de ajuns ne mai putem convinge și așa, că cumpărăm din farmacie (apotecă) de vre-o câțiva cruceri hârtie roșie de lacmus și cu aceasta cercăm zema bordoleză. Dacă hârtia roșie se învinețește, aceasta dovedește, că am folosit var de ajuns, dacă rămâne însă roșie, mai punem puțin lapte de var până ce hârtia învinețește.

Zeama astfel pregătită o stropim cu ajutorul stropitoarelor (proaștelor, tulumbelor anume făcute spre rcest scop. De câteori umplem stropitoarea, mestecăm bine apa de stropit din butoiu sau din ciubărul, în care am făcut-o și o străcurăm prin sătă ca să nu între gunoii în stropitoare. E bine dacă și în decursul stropitului se scutură (clătină) stropitoarea din spate pentru ca să se amestece zeama din ea

Pentru întâiaoară se stropește când lăstarii au 8—10 frunze, adică pe la mijlocul lunii Maiu, a doua oară la 14—20 zile după stropitul întâiu, a 3-a și a 4-a oară în lunile Iulie și August.

Pentru stropitul al doilea și celelalte se va lua 1 kgr. de peatră vânăată la 100 litre apă și tot atâta var stâns. Mai multă peatră vânăată nu e de lipsă să se iee, de oarece mărește numai cheltuielile fără a avea succes mai mare.

La stropit să îngrijim, ca zeama să ajungă peste tot locul, va să zică nu numai frunzele, ci și ciorchinul pe cum și florile, boabele și lăstarii să fie stropiți, căci peronospora îi atacă și strică și pe aceștia.

Zeama bordoleză, să se facă numai în ziua în care se și folosește, de oarece dacă stă, perde din putere.

Timpul cel mai periculos pentru viță este, când după o ploaie mărunță urmează căldură mare, căci atunci se ivește peronospora mai tare, și în asemenea cazuri, dacă via e încă nestropită, o stropim fie chiar și pe ploaie, de oarece numai așa putem împedeca ivirea și lățirea peronosporei.

Apărarea contra peronosporei trebuie să fie totdeauna preventivă, adică înainte de a se ivi peronospora. Frunzele atacate noi nu le mai putem vindeca cu nici un fel de praf sau stropit, deci trebuie să avem grije să stropim la vreme deoarece orice întrelăsare aduce pagube mari după sine prin pierderea în mare parte a recoltei și prin necoacerea coardelor de rod pentru anul viitor.

Sibiiu, 10 Maiu 1908.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu”.

Pantaleon Lucașu, Vic. Tordășianu,
prezident. secretar.

Bibliografie.

A apărut:

A apărut Nr. 317 din „Biblioteca pentru toți” cu *O noapte de Mai* a celebrului scriitor rus Nicolae Gogol. traducerea se datorește dlui Virgil Caraiwan.

Oricine dorește să cunoască viața câmpenească a cazacilor agricultori, care seamănă de mult cu traiul liniștit și pașnic al țăranilor moldoveni, poate ceti aceasta frumoasă povestire, care e tradusă într-o limbă literară curată și curgătoare de cunoscutul prozator popular. Prețul 30 de bani.

Se află de vânzare la toate librăriile din țară, Catalogul complet al acestei „Bibliotecii pentru toți” ce cuprinde peste 330 de numere a se cere Librăriei Alcalay—București.

Hipnotism și Spiritism de Dr. V. Suciu. Pe 200 pag. f. 8°.

Costă 1 cor. 50. fil- + 10 fil. porto a se adresa la Librăria semin. din Blaj.

„Sămănătorul” Anul al VII Nr. 21 cu următorul sumar: A. C. Popovici. Idei disolvante (răspuns „Vieței Românești”). — Al. G. Doinaru. Inter Pocula (poezie). D. Anghel și St. O. Iosif. Camoens (traducere din Fr.

Halm). — G. Murgoci. † Dimitrie Negreanu. — C. Sandu-Aldea. Pescar de Islanda (trad. din Pierre Loti). — Revista Generală. Idei anarhice, în chestia dlui Tăslăanu, de Aurel C. Popovici.

„Neamul Românesc.“ Anul III, Nr. 59 cu următorul sumar: Gospodării de provincie — Madona-Dudu din Craiova — de N. Iorga. — Partidul Viitorului: Tache-Panul-Bădărău cronică politică glumeată de Nica Petre-Brăila. — Zece Maiu în Roman de Cores. Serbări școlare în București de M. C. — O serbare populară în Cupca (Bucovina). de Vasile Lițu. — Din centrele româniei: Bârlad, Craiova, Galați, Piatra-Neamț, Ploiești. Ilustrație din „Istoria Românilor“ de N. Iorga desemn de Stoica. — Cronică de N. Iorga și alții.

Teologia dogmatică fundamentală vol. I. **Apologetica creștină** vol. II. **Tradițiunea și Biserica.** Costă fiecare volum 5 cor. + 30 fileri porto. **Teologia dogmatică Specială** vol. I. **Dumnezeu Unul, sf. Treime, Dumnezeu Creatorul, Intruparea Domnului și Grația** de Dr. Vasile Suci, profesor de teologie. Costă 7 cor. 30 fil. + 30 fil. porto. A se adresa la Librăria semin. din Blaj.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.

p. redacție rezpoz.: Augustin Gruția.

Circulația trenurilor

prin gara Blaj—Kükülszög — valabilă din 1 Iunie n. 1908.

câtră Teuș pleacă:	personal	12:53
	mixt	7:02
	accelerat	7:35
	accelerat	2:52
dela Teuș sosește:	personal	1:53
	accelerat	10:18
	personal	8:09
	accelerat	5:40
câtră Prajd pleacă:	mixt	3:02
	personal	9:11
	mixt	2:43
	accelerat	12:22
dela Prajd sosește:	mixt	8:44
	personal	12:38
	mixt	3:58
	accelerat	2:08
câtră Prajd pleacă:	mixt	3:02
	personal	9:11
	mixt	2:43
	accelerat	12:22
dela Prajd sosește:	mixt	8:44
	personal	12:38
	mixt	3:58
	accelerat	2:08

trenurile personale circulează numai luni, marți și sâmbătă până la D.-Sân-Mărtin, — în Iulie și August sîmbă până la Prajd.

Vânzare de lemne.

Se vând 550 metri cubici de lemne uscate, stejar, fag și carpen, lemne tinere și din față. Lemnele sunt în comună, la învoială să transpoartă la gara. Gară în loc Erdőszentgyörgy.

Ceice voesc ale cumpăra să pot înțelege cu proprietarul GEORGE SUCIU în Erdőszentgyörgy.

(18) 1-3

Cel ce dorește să aibă

RACHIE

— ieftină, —

FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul

Radovan Popovits, în Ujvidék,

— CARTEA —

din care poate învăța cum să facă toate rachiurile și cum să manipuleze vinurile.

Prețul acestei cărți e 6 cor.

Tot așa vând materialul necesar cu praf cu tot.

Prețul pentru 100 litre 8 cor.

(12) 8-10

„Sădirea și cultivarea viei“
de

Nicolae Pop.

Prețul: 2 coroane + 20 fileri porto.

Se poate procura dela Librăria seminarială din Blaj—Balázsfalva.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

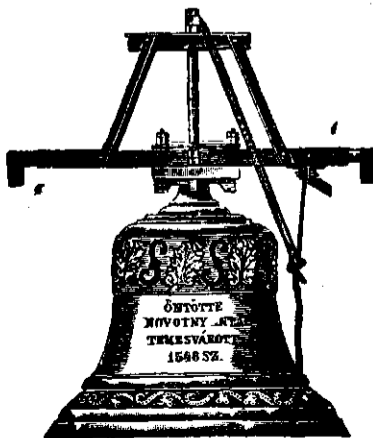
(27) 40-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

„Transsylvania“

din Sibiu

(28) 40-52

Intemeiată la anul 1868

Sibiu, strada Cisnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune. edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, natrături și alte produse economice etc.

asupra vieții omului

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termin fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală
Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: 95,816.412 coroane.
capitale asigurate asupra vieții: 9,882.454 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit: pentru despăgubiri de incendii 4,484,278.83 cor. pentru capitale asigurate pe viață 4,028,113.12 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea mare pe cum și dela subagenții din toate comunele mai mari.